

GOED
HEE!

WIE BEN JIJ?

SPANNEND...

YEP!

GRIPP

IK
HELP
JE

DAT VIND
IK FIJN

Groepsvorming,
identiteit en
pestpreventie

IK KAN HET

LET'S
DO IT

DEAL!

SAMEN

DIT BEN IK

RESPECT!

SUPER
DUPER

DOE JE MEE?

Handleiding voor mentoren van het eerste leerjaar

Activiteiten voor positieve groepsvorming

Jaaroverzicht

Thema 1 Welkom in onze groep

Doel Leerlingen en docenten leren elkaar kennen en weten met wie ze het komende schooljaar een klas (groep) vormen. De mentoren stellen de groepsnormen, regels en afspraken vast en zetten die duidelijk neer.

Herfstvakantie

Thema 2 Ik, jij en wij in de groep

Doel Leerlingen verwerven kennis over verschillende rollen in de groep en meer specifiek over rollen die horen bij pesten. Daarnaast verwerven leerlingen inzicht in de werking van de klas als groep.

Kerstvakantie

Thema 3 Groeï in de groep

Doel Leerlingen ontdekken hun eigen rol in de groep, hoe ze zich verhouden tot anderen en krijgen inzicht in het perspectief van anderen. Ook worden de leerlingen zich bewust van welke eigenschappen ze hebben en hoe die invloed hebben op hun rol in de groep.

Voorjaarsvakantie

Thema 4 Diversiteit & Wat kun jij doen?

Doel Leerlingen leren een open houding aan te nemen ten opzichte van anderen en hun normen. Ze luisteren naar anderen en worden zich bewust van (de invloed) van normen, stereotypen en vooroordelen.

Meivakantie

Thema 5 Terugkijken en voorkijken

Doel Leerlingen leren reflecteren, feedback geven en ontvangen en kunnen samen vieren wat bereikt is. Daarnaast staan leerlingen stil bij wensen en plannen voor de toekomst.

Opbouw van een activiteit

1.8 I know what you did last summer

Doel A De leerlingen leren elkaar, de mentor en de school kennen

Doel B De leerlingen worden zich bewust van de verschillen en overeenkomsten in de groep

Veiligheid

De leerlingen ontdekken wat klasgenoten in de vakantie gedaan hebben aan de hand van een foto en stellen aanvullende vragen om meer te weten te komen over wat hun klasgenoten hebben gedaan.

Tijd
15-20 min.

Materiaal
Docent: Timer
Leerlingen: Smartphone

Vaardigheden
IK: Vragen stellen
JJ: Luisteren - Samenvatting

Stap 1
Eén beeld zegt meer dan 1000 woorden
10 MIN.

Ook zo nieuwsgierig wat iedereen in de klas heeft uitgespookt deze zomer? Dat is wat we nu gaan ontdekken. Maak willekeurige tweetallen. De leerlingen pakken hun telefoon. De leerlingen kiezen zelf één foto uit hun telefoon die iets over hen zegt en waar ze iets over willen vertellen. Laat zelf als eerste een foto uit je eigen telefoon zien, vertel hier iets over, en laat de leerlingen vragen stellen.

Stap 2
Interview
10 MIN.

De leerlingen interviewen elkaar aan de hand van de foto over de gekste, coolste, saaiere, leukste, of meest indrukwekkende activiteit van de afgelopen zomer. Het is de bedoeling dat ze er als een echte interviewer induiken.

Let op: alles wat de leerlingen horen, moeten zij kunnen navertellen.

Voorbeelden van vragen:

- Wat staat er op de foto? Waar was het? Wat heb je daar gedaan?
- Waarom heb je voor deze foto gekozen?
- Waarom zegt deze foto iets over jou?

Stappenplan interview

- **Tweetallen**
Leerling 1 interviewt leerling 2 en maakt notities of onthoudt wat er wordt gezegd. (2-3 min). Daarna draaien de rollen om.
- **Voeg de duo's samen tot viertallen**
Ze hebben elk 1 minuut (werk met een timer) om het verhaal van de leerling die ze net geïnterviewd hebben te vertellen in het groepje(4 min). De leerling van wie het verhaal verteld wordt, luistert goed hoe dit gebeurt. Wordt het belangrijkste gezegd?

Groepsvorming, identiteit en pestpreventie 32

Veiligheid

Hier zie je voor welke groepen de les geschikt is.

✓ Alle groepen

🧠 Zelf beoordelen

! Alleen veilige groepen

Doelen

Hier staat het doel van de les beschreven.

Infoblokje

Hier zie je hoelang een les duurt, welke materialen je nodig hebt en de vaardigheden die worden geoefend.

Opdrachtomschrijving

Hier staat een korte omschrijving voor jou als docent.

Pictogrammen

Het pictogram naast een stap geeft aan wat voor een stap het is. Hiernaast staan de verschillende soorten pictogrammen.

Klassikale opdracht

Schrijfofdracht

Opdracht in groepjes

Telefoon nodig

Individuele opdracht

Videomateriaal

Actieve werkvorm

Thema 1 Welkom in onze groep

Dit eerste thema start meteen in de eerste weken van het schooljaar. Er komen twee onderwerpen aan bod: elkaar (beter) leren kennen en samen afspraken maken. Aan het begin van het schooljaar start voor elke groep het proces van groepsvorming. Docenten kunnen hier een positieve invloed op uitoefenen. Zowel het ontmoeten als het maken van afspraken begeleid je als mentor actief. Door samen afspraken te maken, bepalen jullie expliciet de normen van de groep.

Ontmoeten

Het jaar goed starten, begint bij het geven van het goede voorbeeld. Leerlingen willen weten wie er voor de klas staat! Ze willen weten wie jij bent. De manier waarop jij zorgt dat leerlingen jou leren kennen, zegt veel over jezelf en over wat je wilt bereiken. Wil je laagdrempelig zijn en openheid creëren zodat leerlingen weten dat ze bij jou terecht kunnen, of wil je duidelijk aangeven wat jouw normen en waarden zijn? Denk vooraf na over de manier waarop jij dicht bij jezelf blijft én het goede voorbeeld geeft.

Daarnaast willen je leerlingen natuurlijk weten wie er bij hen in de klas zit: Met wie gaan ze dit schooljaar lessen volgen, opdrachten maken en veel plezier beleven? Het is essentieel om de leerlingen de kans te geven om elkaar te leren kennen. Als je hier genoeg tijd en ruimte voor geeft, kun je dit proces begeleiden.

Afspraken maken (normen bepalen)

Aan het begin van het schooljaar is het ook belangrijk om samen te bepalen welke normen er in de groep gelden. Het uitgangspunt is daarbij dat alle groepsleden gezamenlijk verantwoordelijk zijn om de norm te bespreken en om elkaar aan deze norm te houden.

Afspraken zijn niet hetzelfde als regels. Regels zijn van bovenaf opgelegd en niet onderhandelbaar, zoals bijvoorbeeld de schoolregels. Groepsafspraken maak je zelf in onderling overleg met je mentorleerlingen: zo doen wij het hier met elkaar!

Samen afspraken maken is van essentieel belang voor het ervaren van autonomie en voor de betrokkenheid van leerlingen. Het gaat niet om regels die jij als mentor oplegt, maar om afspraken waar de leerlingen zelf over na hebben gedacht. De groep is daardoor meer gemotiveerd om de afspraken na te leven. Groepsafspraken die jullie samen maken, faciliteren een hechte groep. Natuurlijk stuur je wel aan op een goede set afspraken. Als mentor geef je het goede voorbeeld, want de groep gaat hiermee immers een heel schooljaar aan de slag.

Uiteraard komen er momenten waarop leerlingen zich niet aan de afspraken houden, ook al hebben ze deze zelf gemaakt. Op dit soort momenten fungeren de gemaakte afspraken als basis om hierover in gesprek te gaan: *Dit is wat we met elkaar hebben afgesproken, nu gebeurt dit niet. Wat is er nodig om dat wel weer te gaan doen?* Het is ook goed om in je achterhoofd te houden dat het nodig kan zijn om bepaalde afspraken bij te stellen.

Thema 1

Welkom in onze groep

Doel A Leerlingen leren elkaar, de mentor en de school kennen

- Activiteiten**
- 1.1 Waar of niet waar?
 - 1.2 Je naam, snel vangen
 - 1.3 Vliegensvlug
 - 1.4 De AVG quiz
 - 1.5 Je leukste foto
 - 1.6 Wie o wie?
 - 1.7 Binnen- en buitenkring
 - 1.8 I know what you did last summer
 - 1.9 Online interesses
 - 1.10 Regelspeurtocht

Doel B Leerlingen worden zich bewust van de verschillen en overeenkomsten in de groep

- Activiteiten**
- 1.1 Waar of niet waar?
 - 1.5 Je leukste foto
 - 1.6 Wie o wie?
 - 1.7 Binnen- en buitenkring
 - 1.8 I know what you did last summer
 - 1.9 Online interesses
 - 1.11 Luister goed!
 - 1.14 Wat voor klas zijn wij? (deel 1)

forming norming storming performing adjourning

Doel C Leerlingen weten wat pesten is en kunnen de verschillen tussen pesten, plagen en ruzie benoemen

- Activiteiten**
- 1.12 Wat is pesten?
 - 1.13 Pesten, plagen en ruzie

Doel D Leerlingen luisteren naar klasgenoten en spreken zich uit over wat voor groep ze willen zijn

- Activiteiten**
- 1.14 Wat voor een klas zijn wij? (deel 1)
 - 1.15 Wat voor een klas zijn wij? (deel 2)
 - 1.16 Mijn fijnste groep
 - 1.17 Onze klas, onze afspraken
 - 1.18 Afspraken maken (deel 1):
samen om tafel
 - 1.19 Afspraken maken (deel 2):
presenteren

Doel E Leerlingen maken gezamenlijke groepsafspraken

- Activiteiten**
- 1.17 Onze klas, onze afspraken
 - 1.18 Afspraken maken (deel 1):
samen om tafel
 - 1.19 Afspraken maken (deel 2):
presenteren

1.1 Waar of niet waar?

Doel A Leerlingen leren elkaar, de mentor en de school kennen

Doel B Leerlingen worden zich bewust van de verschillen en overeenkomsten in de groep

De leerlingen vertellen iets over zichzelf, ze schrijven drie dingen over hun vakantie op: twee dingen zijn echt gebeurd, één ding niet. Hierdoor leren ze elkaar op een speelse manier beter kennen en ontdekken ze nieuwe dingen van elkaar.

—
Bedenk ter voorbereiding op deze activiteit een korte omschrijving van twee dingen die je daadwerkelijk gedaan hebt deze zomer en verzin er één ding bij. Neem hierbij in gedachten dat jouw voorbeeld leidend is: als jij het persoonlijk maakt is de kans dat de leerlingen dit doen ook groter. Bewaar wat de leerlingen opschrijven. Dit kun je in thema 5 opnieuw gebruiken.

Tijd

25-35 min.

Materiaal

Docent: 2 eigen waarheden en een leugen (met foto's)

Vaardigheden

IK: Uitspreken

5 MIN.

Stap 1

Waar of niet waar?

Vertel drie dingen over je vakantie alsof ze alle drie echt waar zijn. Je kunt het illustreren met foto's of plaatjes. Maak er een levendig verhaal van: hoe levendiger je vertelt, hoe geloofwaardiger het overkomt. Vraag de leerlingen te raden wat niet waar is in jouw verhaal. Je kunt ze laten stemmen door handen op te steken.

5 MIN.

Stap 2

Eigen waar- en onwaarheden

Vraag de leerlingen om twee dingen te bedenken die zij willen delen over hun vakantie en daarnaast één ding dat niet waar is. Vervolgens schrijven ze dit voor zichzelf op. Daag hen uit dingen te bedenken die hun klasgenoten (nog) niet weten.

De leerlingen kunnen bijvoorbeeld de waarheid (of niet) vertellen over:

- Het land waar ze op vakantie zijn geweest;
- De activiteiten die ze daar gedaan hebben;
- Wie ze tijdens de vakantie hebben ontmoet;
- Bepaald voedsel dat ze hebben gegeten.

10-20 MIN.

Stap 3

In viertallen waar- en onwaarheden aan elkaar vertellen

Vraag de leerlingen om viertallen te vormen en elkaar in groepjes drie dingen over zichzelf te vertellen. De luisteraars moeten raden wat wel en wat niet waar is. Vervolgens geeft de verteller aan of het klopt. Vorm na afloop nieuwe groepjes en laat de leerlingen de opdracht een keer herhalen.

5 MIN.

Stap 4

Nabespreken

Bespreek na afloop hoe de opdracht ging. Daag de leerlingen daarbij uit met vragen als: *Kon je raden wat waar was en wat niet? Wat deed de ander om het raden moeilijker te maken? Wat maakte het makkelijker om het te raden?*

1.6 Wie o wie?

- Doel A Leerlingen leren elkaar, de mentor en de school kennen
Doel B Leerlingen worden zich bewust van de verschillen en overeenkomsten in de groep

De leerlingen worden zich bewust van overeenkomsten en verschillen in de klas. Ze vertellen iets over zichzelf en luisteren naar een eigenschap / hobby / kenmerk van de ander. Als ze zich daarin herkennen, laten ze dat zien. Zo ontdekken ze wat ze met elkaar gemeen hebben en waarin ze uniek zijn.

Tijd

15-20 min.

Materiaal

–

Vaardigheden

IK: Uitspreken

JIJ: Luisteren

Stap 1

Introductie

5 MIN.

Vraag de leerlingen om in een kring te gaan zitten en vertel dat jullie het spel 'wie o wie' gaan spelen. Leg uit dat daarbij telkens iemand iets over zichzelf gaat vertellen. *Als je jezelf daarin herkent, of als je hetzelfde hebt, ga je staan. Zo niet, dan blijf je zitten.* Geef aan dat de leerlingen zelf mogen bepalen wat ze over zichzelf vertellen.

Dat kan gaan over:

- *Je familie: hoeveel broers & zussen je hebt, of je bij vader en/of moeder woont, huisdieren hebt, etc.*
- *Dingen waar je van houdt: de zon, vakantie, een sport, een film, eten, muziek, etc.*
- *Je karaktereigenschappen: vrolijk, chaotisch, druk, verlegen etc.*
- *Specifieke situaties of dingen die je gedaan hebt.*

Doe het spel eerst een keer voor. Vertel één ding over jezelf en vraag daarna: *wie o wie herkent zich hierin?, of wie o wie heeft hetzelfde?* De leerlingen voor wie dat geldt gaan staan. Bekijk gezamenlijk het resultaat. Vervolgens mogen de leerlingen weer gaan zitten.

TIP Bedenk van tevoren welke overeenkomsten in de groep je wilt ontdekken en vertel daar zelf iets over. Jouw voorbeeld bepaalt namelijk deels wat de leerlingen gaan noemen.

1.11 Luister goed!

Doel B Leerlingen worden zich bewust van de verschillen en overeenkomsten in de groep

De leerlingen ontdekken op een speelse manier hoe dezelfde taal verschillend geïnterpreteerd kan worden. Ze beschrijven een plaatje voor de ander(en) en maken aan de hand van andermans beschrijving een tekening. Zo oefenen ze met luisteren en goed te begrijpen wat de ander bedoelt

Tijd

25-30 min.

Materiaal

Leerlingen:

- Per duo Bijlage 1.11 één simpele tekening
- Per leerling A4'tje en een potlood

Vaardigheden

IK: Uitspreken - Feedback geven - Zelfreflectie

JIJ: Luisteren - Feedback ontvangen

5 MIN.

Stap 1

Introductie

Verdeel de klas in duo's en geef beide leerlingen van elk duo een deel van bijlage 1.11. Waarschuw de leerlingen om dit niet aan de ander te laten zien. Leg vervolgens uit wat de bedoeling is.

Eén van jullie beschrijft een plaatje en vertelt zo precies mogelijk hoe het eruit ziet. De ander probeert aan de hand van de beschrijving exact hetzelfde te tekenen. De tekenaar mag daarbij geen vragen stellen.

TIP Je kunt ook in kleine groepjes werken. In dat geval beschrijft één persoon het plaatje aan een paar klasgenoten. Zorg dat leerlingen dan een afscheiding maken, zodat ze niet bij elkaar kunnen kijken. Ze kunnen bijvoorbeeld boeken of tassen tussen hen in zetten.

